

Dnro 4026/5/15

16.9.2015

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Piatta Skottman-Kivelä

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LASTEN KOTIHOIDON JA YKSITYISEN HOIDON TUESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISEKSI

Viite: Sosiaali- ja terveysministeriö, lausuntopyyntöne 16.9.2015

Sosiaali- ja terveysministeriö on 16.9.2015 pyytänyt muun ohella eduskunnan oikeusasiamiehen lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamiseksi. Esitys liittyy luonnosvaiheessa olevaan hallituksen esitykseen varhaiskasvatustilanteesta, jolla lapsen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen muutettaisiin 20 tuntiin viikossa. Lapsi saisi kuitenkin tätä laajempaa tai kokopäiväistä varhaiskasvatusta tarpeen mukaan lapsen kehitykseen ja tuen tarpeeseen sekä vanhempien työllisyystilanteeseen ja muihin perheen olosuhteisiin liittyvistä syistä. Vastaavat rajaukset ehdotetaan tehtäväksi yksityisen hoidon tukeen. Esityksen mukaan sillä toteutetaan hallitusohjelman varhaiskasvatusoikeuden muuttamista koskevat kirjaukset.

Luonnoksessa esitetään muun ohella, että arviointi sen osalta, milloin on kyseessä varhaiskasvatustilanteissa tarkoitetun 20 viikkotuntia laajempi varhaiskasvatusoikeus, tehtäisiin kunnassa. Jos lapsen hoitoa varten haluttaisiin näissä tilanteissa saada yksityisen hoidon tukea suurempana kuin mihin pääsäännön mukaan olisi oikeus, tulisi vanhemman tai huoltajan toimittaa tästä tieto Kansaneläkelaitokselle. Kunnan päätöstä varhaiskasvatusoikeuden laajuudesta ei olisi tarpeen esittää Kansaneläkelaitokselle, vaan hakijan oma ilmoitus asiasta riittäisi. Edelleen esityksen mukana kunnat ilmoittaisivat Kansaneläkelaitokselle, jos lapsesta olisi laajempi varhaiskasvatusoikeus kuin 20 tuntia varhaiskasvatustilanteissa tarkoitetun 20 viikkotuntia laajempi varhaiskasvatusoikeus saman lain 11 b §:n 2 momentin perusteella. Kunnat ilmoittaisivat vastaavasti Kansaneläkelaitokselle myös siitä, jos varhaiskasvatusoikeus muuttuisi laajemmasta oikeudesta 20 tunnin oikeuteen.

Samanaikaisesti esityksen kanssa opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltavana hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustilanteissa tarkoitetun 20 viikkotuntia laajempi varhaiskasvatusoikeus (36/1973) 11 a ja 11 b §:n muuttamisesta sekä valtioneuvoston asetukseksi lasten päivähoitosta annetun asetuksen (239/1973) 6 §:n 1 momentin muuttamisesta (varhaiskasvatusoikeuden muuttaminen ja henkilöstömitoituksen muuttaminen). Opetus- ja kulttuuriministeriö on 28.8.2015 pyytänyt muun ohella eduskunnan oikeusasiamiehen lausuntoa luonnoksesta.

Pyydettynä lausuntona sosiaali- ja terveysministeriölle viitataan soveltuvin osin opetus- ja kulttuuriministeriölle antamaani lausuntoon (dnro 3813/5/15), joka liitetään oheen tiedokseenne.

Totean, että luonnoksessa hallituksen esitykseksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamiseksi ehdotetaan, että esityksen 4 §:n 4 momentin mukaan yksityisen hoidon tuen hoitorahaa voitaisiin maksaa korotettuna sellaisesta lapsesta, jolla on oikeus varhaiskasvatustilanteissa tarkoitetun 20 viikkotuntia laajempi varhaiskasvatusoikeus saman lain 11 b §:n 2 momentin mukaiseen varhaiskasvatukseen. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tulee vanhemman tai huoltajan toimittaa tästä tieto

Kansaneläkelaitokselle. Säännös merkitsisi sitä, että vanhempien tai huoltajien on toimitettava kunnan kannanotto (hallintopäätös) saadakseen oikeutensa yksityisen hoidon tuen hoitorahaan toteutettua.

Mainitussa esityksessä tai varhaiskasvatustalakeia koskevassa hallituksen esityksen luonnoksessa ei ole arvioitu eikä se sisällä säännösehdotusta siitä, millä tavoin asiasta kunnissa päätetään ja millä tavoin perhe (lapsi) saa erimielisyystilanteessa asian muutoksenhakuna vireille. Esityksestä ei myöskään ilmene, miten lapsen oikeus varhaiskasvatukseen turvataan esimerkiksi muutoksenhakuaikana niissä tilanteissa, joissa päätös on kielteinen tai huoltajien ja kunnan näkemykset tarpeen laajuudesta poikkeavat toisistaan.

On todennäköistä, että esitys tulee kokonaisuudessa lisäämään kunnissa hallinnollista työtä, jonka määrää ei kummassakaan hallituksen esityksen luonnoksissa ole yksityiskohtaisesti arvioitu.

Pidän välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö tekevät asiassa tiivistä yhteistyötä niin, että sanotut esitykset voidaan saattaa yhdessä eduskunnassa käsiteltäviksi.